

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки підприємства та організації підприємницької діяльності
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 076 «підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою
«Економіка підприємства та організація підприємницької діяльності»
(назва освітньої програми)

на тему: «Матеріаломісткість продукції та шляхи її зниження на підприємстві»
(назва теми)

Виконавець:

студент 4 курсу ФЕУП

Мовчан Альона Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

к. е. н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Кошельок Галина Володимирівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми: У контексті ринкових відносин проблеми економії ресурсів переходять безпосередньо до підприємств, ефективність яких визначається економічною доцільністю.

Ставлення до ресурсів є найважливішим критерієм перебудови економіки. Зменшення обсягів заготівельної галузі вимагає раціонального використання сировини. Шляхи раціонального використання та економії сировини дуже різноманітні – організаційний, технологічний, проектний напрямки, в основі яких лежать оптимальна структура матеріалу та асортимент продукції, поводження з відходами та інші.

Низька витрата матеріалів на продукцію є результатом успішної технології чи дизайну та належного врахування соціальних, функціональних та ергономічних вимог.

Споживання матеріалів завжди було важливим питанням конкурентоспроможності компанії, оскільки економія сировини та матеріалів може зменшити виробничі витрати. Запаси відіграють важливу роль у виробництві, і їх ефективне використання забезпечує прибуток компанії.

В даний час економіка займається науково-технічною діяльністю з метою зниження собівартості матеріальних ресурсів, використовуючи нові енергозберігаючі технології, використовуючи нові типи ресурсозберігаючого обладнання, впроваджуючи маловідходні процеси, нові економічні методи та раціональне використання сировини вдосконалення матеріалів, поліпшення структури та норм витрат матеріалів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем аналізу забезпечення та ефективного використання виробничих запасів у своїх працях приділяли увагу вітчизняні вчені-економісти: Белов М.І., Вишневер В.Я., Демьяненко М.С., Найденова Р.И., Карпов В.А., Михайлова-Станюта І.А., Лях І.А., Орлова В.С., Первушин С.П., Поляк А.М., Рутгайзер В.М., Шадибекова К.К.

Мета дослідження: сутність матеріаломісткості продукції як економічної категорії, а також у шляхах її зниження на ТОВ «Телекарт-Прилад».

Завдання дослідження:

1. *Описати матеріаломісткість як економічну категорію та її роль в економіці підприємства.*
2. *Визначити показники виміру матеріаломісткості продукції у виробництві.*
3. *Дослідити вплив зміни матеріаломісткості на показники роботи підприємства.*
4. *Описати загальні відомості про підприємство та економічні результати.*
5. *Проаналізувати забезпеченість підприємства матеріальними ресурсами.*
6. *Проаналізувати ефективність використання матеріальних ресурсів.*
7. *Запропонувати шляхи зниження матеріаломісткості продукції.*

Об'єкт дослідження: матеріаломісткість продукції та шляхи її зниження на підприємстві.

Предмет дослідження: теоретичні та практичні аспекти матеріаломісткості продукції.

Методи дослідження: метод порівняльного аналізу для оцінки фінансово-господарської діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад», сукупність принципів, загальнонаукових і спеціальних методів та прийомів досліджень, використання яких зумовлено метою та завданнями. Розрахунки щодо зниження матеріаломісткості підприємства проводилися з використанням «Excel».

Інформаційна база дослідження: фінансова звітність підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад», а також здобутки вітчизняних та зарубіжних вчених з питань матеріаломісткості продукції та шляхів її зниження на підприємстві, що висвітлені у літературних джерелах.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (34 найменування). Загальний обсяг роботи становить 80 сторінок. Основний зміст викладено на 74 сторінки. Робота містить 13 таблиць, 11 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «*Матеріаломісткість продукції та її зв'язок з економічними результатами*» розглянута матеріаломісткість як економічна категорія та її роль в економіці підприємства, показники виміру матеріаломісткості продукції у виробництві, а також вплив зміни матеріаломісткості на показники роботи підприємства.

У другому розділі «*Аналіз матеріаломісткості продукції ТОВ «Телекарт-Прилад»*» проаналізована забезпеченість підприємства матеріальними ресурсами та ефективність їх використання.

У третьому розділі «*Шляхи зниження матеріаломісткості продукції на ТОВ «Телекарт-Прилад»*» запропоновані шляхи зниження матеріаломісткості продукції та обґрунтуванні заходи щодо зниження матеріаломісткості продукції на ТОВ «Телекарт-Прилад».

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Матеріаломісткість – відношення матеріальних ресурсів (основних та допоміжних матеріалів, палива, енергії), необхідних для виробництва виробничого підрозділу, до загальних витрат [18, с. 89]. Матеріаломісткість (ММ) розраховується шляхом ділення суми матеріальних витрат (М) на вартість виробленої продукції (ВП) та показує, скільки матеріальних витрат необхідно здійснити або фактично приходиться на одиницю продукції.

2. Матеріальні ресурси як економічна категорія мають якісну визначеність (поняття, склад) і кількісну характеристику (показники). Для оцінки рівня та ефективності використання матеріальних ресурсів застосовуються численні показники. В економічній літературі існують різні їх угруповання і кожна з них має своє обґрунтування. Найбільш прийнятною для сприйняття всього різноманіття

індикаторів є система показників використання матеріальних ресурсів, яка включає групи узагальнюючих і часткових (приватних, локальних) показників, а також науково обґрунтовані норми витрат матеріальних ресурсів. Показники матеріаловіддачі виробництва і продукції є зворотними матеріаломісткості і розраховуються як відношення обсягу виробленої продукції до величини всіх матеріальних витрат.

3. Зниження матеріаломісткості продукції сприяє зниженню собівартості в частині матеріальних витрат і збільшенню об'ємів виробництва. Якщо у звітному періоді в порівнянні з планом матеріаломісткість продукції знизилася, то матеріаловіддача, відповідно, зростає. В результаті збільшення матеріаловіддачі випуск продукції на підприємстві також збільшується. Одним з показників ефективності використання матеріальних ресурсів є прибуток на гривну матеріальних витрат. Підвищення його рівня позитивно характеризує роботу підприємства. В процесі аналізу необхідно вивчити динаміку даного показника, виконання плану по його рівню, провести міжгосподарські порівняння і встановити чинники зміни його величини.

4. Підприємство «Телекарт-Прилад» було засновано в 1995 році в м. Одесі. Основним напрямком діяльності підприємства є розробка і серійне виробництво комплексних автоматизованих системних проектів для телекомунікаційної галузі, енергетики, транспорту, комунального господарства, використовуючи дані контакту і безконтактних карт [13]. Основним напрямком діяльності одеського підприємства «Телекарт-Прилад» є розробка і серійне виробництво комплексних автоматизованих системних проектів для телекомунікаційної галузі, енергетики, транспорту, комунального господарства, використовуючи дані контакту і безконтактних карт. До складу підприємства входять чотири основні структури: приладобудівний завод, спеціальне конструкторсько-технологічне бюро (СКТБ), департамент продажів і маркетингу, сервісний центр. На підприємстві встановлено сучасне високопродуктивне (у т. ч. автоматизоване) вітчизняне обладнання та устаткування виробництва Німеччини, Японії, Франції, Швейцарії, Голландії, США. Підводячи підсумки економічних результатів, які наведені у таблицях 2.1 – 2.4, можна зазначити, що ефективність роботи підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад» в більшості показує позитивні результати. Усі показники, окрім повної собівартості реалізованої продукції та фондоозброєності, у 2019 році відображають гарний підсумок діяльності підприємства. Отже у 2019 році ТОВ «Телекарт-Прилад» вдалося значно підвищити ефективність своєї діяльності, але треба приділити увагу підвищенню повної собівартості реалізованої продукції та зниженню показника фондоозброєності підприємства.

5. Запаси вважаються матеріальними ресурсами, які не беруть участі у виробничому процесі, але їх наявність на підприємстві при заданих розмірах є об'єктивною умовою ритмічної роботи. Аналіз умов та кількості поставки матеріалів за укладеними контрактами пов'язаний з контролем запасу відповідних матеріалів на складі. Наявні запаси повинні відповідати матеріальним вимогам компанії з періодичністю між поставками. Це дає змогу встановити кількість запасу в днях, на яку вистачить окремих видів матеріалів на складі. Аналіз наведений у таблиці 2.5 показав, що забезпеченість підприємства матеріальними ресурсами на ТОВ

«Телекарт-Прилад» за 2017-2019 рр. збільшилась на 10768 тис. грн. або 51,19%, що є позитивним показником. Як показує кругова діаграма на рис. 2.3, у 2019 році підприємство більше всього було забезпечено сировиною та матеріалами, а також малоцінними та швидкозношуваними предметами, які склали 31805 тис. грн. та 18587 тис. грн. відповідно. Найменше всього були забезпечені купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, які склали 2227 тис. грн..

6. У 2019 році порівняно з 2017 роком ефективність використання матеріальних ресурсів на підприємстві збільшилась (див. рис. 2.4). Це підтверджується зниженням матеріаломісткості на 0,20 тис. грн. і збільшенням матеріаловіддачі на 0,61 тис. грн. Якщо у 2017 році на кожен гривню продукції приходило 0,68 коп. витрат, то у 2019 році 0,48 коп. витрат (див. табл. 2.7). Така тенденція говорить про підвищення ефективності діяльності підприємства і раціональному використанні матеріальних ресурсів. У 2019 році порівняно з 2017 роком матеріаломісткість знизилась на 0,20 коп., і відповідно у 2019 році це призвело до зниження собівартості продукції на 76270,48 тис. грн., та як наслідок збільшенню обсягу виробництва продукції на 111533,96 тис. грн. (див. табл. 2.8). Це говорить про те, що підприємство ефективно та раціонально використовує матеріальні ресурси.

7. Виходячи з результатів проведеного аналізу у таблиці 3.5 можна побачити, що при впровадженні першого заходу матеріаломісткість продукції зменшилась на 0,03 грн., а матеріаловіддача відповідно збільшилась на 0,16 грн. Прибуток на 1 грн. матеріальних витрат також збільшився на 0,06 грн. Порівняно з першим заходом, другий має менший ефект, а саме: матеріаломісткість зменшилась на 0,01 грн., матеріаловіддача та прибуток на 1 грн. матеріальних витрат зросли по 0,01 грн. Отже, найбільш ефективним заходом є зниження матеріаломісткості за рахунок економії електроенергії.